

*Małgorzata Węgrzyńska**

**BADANIE SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO
JAKO NARZĘDZIE MINIMALIZOWANIA RYZYKA
DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ JEDNOSTKI**

1. WSTĘP

Badanie sprawozdania finansowego ma na celu dostarczenie miarodajnej informacji na temat rzetelności, wiarygodności danych finansowych i informacji w sprawozdaniu finansowym. Rewizje finansową przeprowadza się na mocy krajowego prawa bilansowego. W trakcie badania poszczególnych raportów sprawozdania finansowego biegły rewident zobligowany jest do określenia ryzyk działalności badanej jednostki. *Celem artykułu jest próba przedstawienia istoty rewizji finansowej w procesie minimalizowania ryzyka działalności gospodarczej.*

**2. ISTOTA, ZNACZENIE ORAZ UMIEJSCOWIENIE
W REGULACJACH PRAWNYCH OBOWIĄZKU BADANIA
SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH**

Kluczowe międzynarodowe i krajowe akty prawne regulujące zagadnienia związane z przeprowadzeniem badania sprawozdania finansowego to:

- 1) *Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości* wraz z przepisami wykonawczymi do ustawy,
- 2) *Ustawa z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym* oraz przepisy wykonawcze do tej ustawy,
- 3) *Dyrektywa 2008/30/WE z dnia 11 marca 2008 r., zmieniająca dyrektywę z dnia 17 maja 2006 r., w sprawie ustawowych badań rocznych sprawozdań*

* Dr inż., Adiunkt, Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu.

finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych, w odniesieniu do uprawnień wykonawczych przyznanych Komisji,

4) *Dyrektywa 2006/43/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 maja 2006 r., w sprawie ustawowych badań rocznych sprawozdań finansowych i skonsolidowanych,*

5) *Krajowe Standardy Rachunkowości przyjęte uchwałą Komitetu Standardu Rachunkowości,*

6) *Uchwała nr 1 V Krajowego Zjazdu Biegłych Rewidentów z dnia 29 czerwca 2003 r., w sprawie statutu Krajowej Izby Biegłych Rewidentów i inne uchwały podejmowane przez organy samorządu biegłych rewidentów.*

Badanie i ogłaszanie sprawozdań finansowych zostało zdefiniowane w rozdziale 7 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości. Zgodnie z artykułem 64.1 „badaniu i ogłaszaniu podlegają roczne sprawozdania finansowe jednostek powiązanych, w tym roczne skonsolidowane sprawozdania finansowe grup kapitałowych, a także roczne sprawozdania finansowe – kontynuujących działalność:

1) banków oraz zakładów ubezpieczeń,

2) jednostek działających na podstawie przepisów o obrocie papierami wartościowymi oraz przepisów o funduszach inwestycyjnych, w tym jednostek działających na podstawie przepisów o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych,

3) spółek akcyjnych, z wyjątkiem spółek będących na dzień bilansowy w organizacji,

4) pozostałych jednostek, które w poprzedzającym roku obrotowym, za który sporządzono sprawozdania finansowe, spełniły co najmniej dwa z następujących warunków: a) średnioroczne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty wyniosło co najmniej 50 osób, b) suma aktywów bilansu na koniec roku obrotowego stanowiła równowartość w walucie polskiej co najmniej 2 500 000 EURO, c) przychody netto ze sprzedaży towarów i produktów oraz operacji finansowych za rok obrotowy stanowiły równowartość w walucie polskiej co najmniej 5 000 000 EURO”.

Zgodnie z art. 65.1 ustawy o rachunkowości „celem badania sprawozdania finansowego jest wyrażenie przez biegłego rewidenta pisemnej opinii wraz z raportem o tym, czy sprawozdanie finansowe jest prawidłowe oraz rzetelnie i jasno przedstawia sytuację majątkową i finansową, jak też wynik finansowy badanej jednostki. Opinia powinna w szczególności stwierdzać, czy badane sprawozdanie finansowe:

1) zostało sporządzone na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych,

2) zostało sporządzone zgodnie z określonymi ustawą zasadami rachunkowości,

3) jest zgodne co do formy i treści z obowiązującymi jednostkę przepisami prawa, statutem lub umową,

4) przedstawia rzetelnie i jasno wszystkie istotne dla oceny jednostki informacje, a w odniesieniu do sprawozdania z działalności jednostki, czy informacje zawarte w tym sprawozdaniu uwzględniają postanowienia art. 49 ust. 2 i zgodne są z informacjami zawartymi w rocznym sprawozdaniu finansowym.

W opinii należy również:

1) poinformować o niedopełnieniu do dnia wyrażenia opinii obowiązków złożenia we właściwym rejestrze sądowym oraz do ogłoszenia sprawozdania finansowego za rok lub lata poprzedzające rok obrotowy,

2) wskazać na stwierdzone podczas badania poważne zagrożenia dla kontynuacji działalności przez jednostkę.

Opinia powinna w sposób jednoznaczny wskazywać powody wyrażenia zastrzeżeń co do sprawozdania finansowego, wyrażenia opinii negatywnej lub odmowy wyrażenia opinii, z uwagi na zaistnienie okoliczności uniemożliwiających jej sformułowanie. Zastrzeżenia należy wyrazić w sposób wskazujący na ich zasięg.

Raport powinien przedstawiać w szczególności:

1) ogólną charakterystykę jednostki (dane identyfikujące jednostkę),

2) stwierdzenie uzyskania od jednostki żądanych informacji, wyjaśnień i oświadczeń,

3) ocenę prawidłowości stosowanego systemu rachunkowości,

4) charakterystykę pozycji lub grupy pozycji sprawozdania finansowego, jeżeli zdaniem biegłego rewidenta wymagają one omówienia,

5) stwierdzenie stosowania się przez bank do obowiązujących zasad w zakresie ostrożności, określonych w odrębnych przepisach, oraz stwierdzenie prawidłowości ustalenia współczynnika wypłacalności,

6) stwierdzenie utworzenia przez zakład ubezpieczeń rezerw techniczno ubezpieczeniowych w wysokości zapewniającej pełne wywiązanie się z bieżących i przyszłych zobowiązań, wynikających z zawartych umów ubezpieczenia, oraz zabezpieczenie tych rezerw lokatami, zgodnie z przepisami o działalności ubezpieczeniowej, a także prawidłowości wyliczenia marginesu wypłacalności i posiadania finansowego pokrycia tego marginesu,

7) przedstawienie sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego jednostki, ze wskazaniem na zjawiska, które w porównaniu z poprzednimi okresami sprawozdawczymi w istotny sposób wpływają negatywnie na tę sytuację, a zwłaszcza zagrażają kontynuowaniu działalności przez jednostkę. Jeżeli w toku badania jednostki biegły rewident stwierdzi istotne, mające wpływ na sprawozdanie finansowe, naruszenie prawa, statutu lub umowy spółki, to powinien o tym poinformować w raporcie, a w razie potrzeby również w opinii [*Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości*].

Opinia i raport powinny wynikać z zebranej i opracowanej w toku badania dokumentacji rewizyjnej. Powinny one umożliwić biegłemu rewidentowi, niebiorącemu udziału w badaniu, prześledzenie jego przebiegu i znalezienie uzasadnienia dla opinii wyrażonej o badanym sprawozdaniu finansowym.

Ustawa o rachunkowości w bardzo ogólny sposób reguluje istotę, cel i znaczenie badania sprawozdania finansowego dla wybranych jednostek gospodarczych. Tak ogólnikowe podejście musiało zostać uszczegółowione w odpowiednich rozporządzeniach Ministra Finansów, do których zaliczamy między innymi:

1) *Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 15 listopada 2001 r., w sprawie szczególnych zasad rachunkowości dla niektórych jednostek niebędących spółkami handlowymi, nieprowadzących działalności gospodarczej,*

2) *Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 12 grudnia 2001 r. w sprawie szczególnych zasad uznawania, metody wyceny, zakresu ujawniania i sposobu prezentacji instrumentów finansowych,*

3) *Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości funduszy inwestycyjnych,*

4) *Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości funduszy emerytalnych,*

5) *Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 25 września 2009 r., w sprawie szczególnych zasad sporządzania przez jednostki inne niż banki, zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji skonsolidowanych sprawozdań finansowych grup kapitałowych,*

6) *Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 1 października 2010 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków.*

Same wytyczne badania sprawozdania finansowego zostały uszczegółowione na mocy uchwały Krajowej Rady Biegłych Rewidentów nr 1608/38/2010 r. Na podstawie tej uchwały zostały wprowadzone w życie trzy Krajowe Standardy Rewizji Finansowej (KSRLF), które zastąpiły wcześniej obowiązujące normy [<http://kibr.org.pl/pl/normy>]. Tabela 1 przedstawia zestawienie Krajowych Standardów Rewizji Finansowej wraz z objaśnieniem zawartości każdego standardu.

Wymienione powyżej Krajowe Standardy Rewizji Finansowej stanowią uzupełnienie zasad wewnętrznej kontroli jakości podmiotu gospodarczego zobowiązanego do badania sprawozdania finansowego. Należy pamiętać także o stanowisku Krajowej Izby Biegłych Rewidentów z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie innych usług poświadczających [http://www.kibr.webserwer.pl/_doc/stanow_postan/stanowisko_KRBR_usl_poswiadcz.pdf] wchodzących w zakres czynności rewizji finansowej, w którym określono inne usługi poświadczające wchodzące w zakres czynności rewizyjnych. Całość służy kompletnemu zabezpieczeniu jednostki gospodarczej czyli minimalizacji ryzyka działalności jednostki gospodarczej.

Tabela 1

Krajowe Standardy Rewizji Finansowej według KIBR

Standard	Zawartość
Krajowy Standard Rewizji Finansowej nr 1 „Ogólne zasady badania sprawozdań finansowych”	<p>Określono:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Cel badania sprawozdania finansowego 2. Sposób i dowody badania 3. Planowanie badania 4. Szczegółowe problemy badania 5. Nadużycia 6. Błędy 7. Naruszenia prawa, możliwości w zakresie wykorzystywania wyników badań innych biegłych rewidentów, 8. Zasady sporządzenia opinii i raportu 9. Zasady gromadzenia dokumentacji rewizyjnej. <p>Załączniki: Związki zachodzące między składnikami ryzyka badania (załącznik nr 1) Przykład opinii bez zastrzeżeń (załącznik nr 2) Przykład opinii bez zastrzeżeń z uzupełniającym objaśnieniem (załącznik nr 3) Przykład opinii z zastrzeżeniem ze względu na niepewność spowodowaną ograniczeniem zakresu badania wraz z uzupełniającym objaśnieniem (załącznik nr 4) Przykład opinii z zastrzeżeniem ze względu na odstępstwo od zasad rachunkowości wraz z uzupełniającym objaśnieniem (załącznik nr 5) Przykład opinii negatywnej (załącznik nr 6) Przykład odmowy wyrażenia opinii (załącznik nr 7)</p>
Krajowy Standard Rewizji Finansowej nr 2 „Badanie skonsolidowanych sprawozdań finansowych grup kapitałowych”	<p>Określono:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Postanowienia ogólne w zakresie badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego 2. Cel, kryteria i sposoby badania 3. Określenie wzoru opinii i raportu z badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego <p>Załączniki: Przykład opinii bez zastrzeżeń z uzupełniającym objaśnieniem (załącznik nr 1)</p>
Krajowy Standard Rewizji Finansowej nr 3 „Ogólne zasady przeprowadzania przeglądu sprawozdań finansowych/skróconych sprawozdań finansowych oraz wykonywania innych usług poświadczających”	<p>Określono:</p> <p>Ogólne zasady przeprowadzania przeglądu sprawozdań finansowych/skróconych sprawozdań finansowych oraz wykonywania innych usług poświadczających.</p> <p>Załączniki: Przykład raportu bez zastrzeżeń (załącznik nr 1) Przykład raportu z zastrzeżeniami (załącznik nr 2) Przykład raportu bez zastrzeżeń (załącznik nr 3)</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://kibr.org.pl/pl/normy>.

W trakcie badania biegły rewident może posłużyć się Międzynarodowymi Standardami Rewizji Finansowej (MSRF), w momencie gdy wystąpią istotne wątpliwości, brak jest dostatecznego wyjaśnienia z KSRF czy w sprawach nieuregulowanych w polskich zaleceniach. Do Międzynarodowych Standardów Rewizji Finansowej zaliczamy następujące standardy:

MSKJ 1 – Kontrola jakości firm przeprowadzających nadania i przeglądy sprawozdań finansowych oraz wykonujących inne zlecenia usług atestacyjnych i pokrewnych.

MSRF 200 – Ogólne cele niezależnego biegłego rewidenta oraz przeprowadzanie badania zgodnie z międzynarodowymi standardami rewizji finansowej.

MSRF 210 – Uzgadnianie warunków zlecenia badania.

MSRF 220 – Kontrola jakości badania sprawozdań finansowych.

MSRF 230 – Dokumentacja badania.

MSRF 240 – Odpowiedzialność biegłego rewidenta podczas badania sprawozdań finansowych dotycząca oszustw.

MSRF 250 – Uwzględnienie prawa i regulacji podczas badania sprawozdań finansowych.

MSRF 260 – Komunikowanie się z osobami sprawującymi nadzór.

MSRF 265 – Komunikowanie się z osobami sprawującymi nadzór i kierownictwem w sprawie słabości kontroli wewnętrznej.

MSRF 300 – Planowanie badania sprawozdań finansowych.

MSRF 315 – Rozpoznanie i ocena ryzyka istotnego zniekształcenia dzięki poznaniu jednostki i jej otoczenia.

MSRF 320 – Istotność przy planowaniu i przeprowadzaniu badania.

MSRF 330 – Postępowanie biegłego rewidenta w odpowiedzi na ocenę ryzyka.

MSRF 402 – Okoliczności wymagające uwzględnienia przy badaniu jednostki korzystającej z organizacji usługowej.

MSRF 450 – Ocena zniekształceń rozpoznanych podczas badania.

MSRF 500 – Dowody badania.

MSRF 501 – Dowody badania – rozważania szczególne dotyczące wybranych zagadnień.

MSRF 505 – Potwierdzenia zewnętrzne.

MSRF 510 – Zlecenie badania po raz pierwszy – stany początkowe.

MSRF 520 – Procedury analityczne.

MSRF 530 – Badanie wyrywkowe (próbkiowanie).

MSRF 540 – Badanie wartości szacunkowych, w tym szacunków wartości godziwej i powiązanych ujawnień.

MSRF 550 – Podmioty powiązane.

MSRF 560 – Późniejsze zdarzenia.

MSRF 570 – Kontynuacja działalności.

MSRF 580 – Pisemne oświadczenia.

- MSRF 600 – Badanie sprawozdań finansowych grupy (w tym praca biegłych rewidentów części grupy) – uwagi szczególne.
- MSRF 610 – Korzystanie z wyników pracy audytorów wewnętrznych.
- MSRF 620 – Korzystanie z wyników pracy eksperta powołanego przez biegłego rewidenta.
- MSRF 700 – Formułowanie opinii i sprawozdanie na temat sprawozdań finansowych.
- MSRF 705 – Modyfikacje opinii w sprawozdaniu niezależnego biegłego rewidenta.
- MSRF 706 – Paragraf objaśniający i paragraf dotyczący innej sprawy w sprawozdaniu niezależnego biegłego rewidenta.
- MSRF 710 – Informacje porównawcze – dane korespondujące i porównawcze sprawozdania finansowe.
- MSRF 720 – Odpowiedzialność biegłego rewidenta dotycząca innych informacji zamieszczonych w dokumentach zawierających zbadane sprawozdania finansowe.
- MSRF 80 – Badanie sprawozdań finansowych sporządzonych zgodnie z ramowymi założeniami specjalnego przeznaczenia – uwagi szczególne.
- MSRF 805 – Badanie pojedynczych sprawozdań finansowych oraz określonych elementów, kont lub pozycji sprawozdania finansowego – uwagi szczególne.
- MSRF 810 – Zlecenie sporządzenia sprawozdania na temat skróconych sprawozdań finansowych.

Należy pamiętać, że badanie sprawozdania finansowego nastawione jest głównie na poinformowanie odbiorców wewnętrznych jak i zewnętrzny o wiarygodności danych finansowych, które są w nim zawarte. Zarząd korzystając z wiedzy audytora, z jego spostrzeżeń dotyczące potencjalnych zagrożeń kontynuacji działalności jednostki, co może mieć znaczący wpływ na późniejsze zarządzanie jednostką.

Minimalizowanie ryzyka działalności poprzez wykorzystanie narzędzi podczas przeprowadzania rewizji finansowej można opisać następująco:

- 1) sprawdzenie dokładności i poprawności sprawozdania, i rzetelności ujawnianych w nim informacji,
- 2) źródło informacji o sytuacji spółki i narzędzie pomocne przy przygotowywaniu i wdrażaniu działań naprawczych,
- 3) weryfikacja prawidłowości ksiąg rachunkowych,
- 4) weryfikacja rozliczeń podatkowych oraz wypełnienie wymogów prawnych,
- 5) zalecenia w zakresie usprawnienia procesów biznesowych i kontroli wewnętrznej,
- 6) wykrywanie nadużyć,
- 7) monitorowanie sytuacji finansowej firmy,
- 8) analizy i informacje o charakterze strategicznym,

9) badanie dokonane przez biegłego rewidenta może być doskonałym źródłem informacji dla kierownictwa firmy,

10) zbądane dane finansowe opisują w rzetelny i obiektywny sposób sytuację finansową spółki,

11) w wyniku prac audytora jednostka gospodarcza staje się wiarygodniejszym uczestnikiem rynku,

12) dostawcy i podwykonawcy mając ogólny pogląd na sytuację ekonomiczną jednostki [www.sgh.waw.pl/katedry/kadp/materialy/sasin/Audytwartosc.dodana.ppt].

3. RYZYKO A NIEPEWNOŚĆ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Za słownikiem języka polskiego (SJP) ryzyko to „niebezpieczeństwo, że coś zdarzy się w inny od oczekiwanego sposób; „dobrze skalkulowana niepewność”, działanie związane z niebezpieczeństwem; także podejmowanie takich działań; ryzykowanie, możliwość pojawienia się szkody” [http://sjp.pl/ryzyko]. Przegląd literatury przedmiotu potwierdza w przekonaniu, że w naukach ekonomicznych istnieje trudność w zdefiniowaniu terminu ryzyko. Termin ten rozwija się w większości nauk i stosowana we wszystkich technologiach. Przegląd literatury ekonomicznej pozwala jedynie na wyróżnienie wspólnych obszarów odnoszących się do tego terminu. I tak wyróżnia się:

- 1) analiza ryzyka,
- 2) szacowanie ryzyka,
- 3) percepcja ryzyka,
- 4) zarządzanie ryzykiem,
- 5) komunikacja ryzyka,
- 6) socjologia ryzyka,
- 7) ryzyko informatyczne.

Odnosząc się jednak do klasycznej matematycznej teorii decyzji, która wyjaśnia, że ryzyko dotyczy takich zdarzeń w jednostce gospodarczej, w której wybranie danego wariantu decyzyjnego pociąga za sobą możliwości wystąpienia różnych negatywnych i pozytywnych konsekwencji przy znanym prawdopodobieństwie wystąpienia każdej możliwości. Formalnie, decyzjami podejmowanymi w warunkach ryzyka nazywamy tu taką klasę problemów decyzyjnych, w której dla każdej możliwej decyzji znany jest rozkład prawdopodobieństwa wszystkich jej skutków. Tak więc na podstawie przeglądu literatury przedmiotu można wnioskować, że konsekwencje każdej decyzji podejmowanej przez podmiot gospodarczy są ustalone przez wszelkiego rodzaju rozkłady prawdopodobieństwa. Do najbardziej popularnych metod wykorzystywanych przy szacowaniu ryzyka zaliczamy:

- 1) kryteria podejmowania decyzji¹
 - a) kryterium Hurwicza²
 - b) kryterium Walda³
 - c) kryterium Savage'a⁴
 - d) kryterium Laplace'a⁵
- 2) drzewo decyzyjne⁶
- 3) wnioskowanie statystyczne⁷.

Natomiast przeciwieństwem ryzyka jest niepewność, która została zdefiniowana w SJP jako „brak pewności, wahanie się” [<http://sjp.pl/niepewno%20C5%9Bci>]. W głównym nurcie ekonomii, niepewność jest rozumiana jako problem decyzyjny. Decyzje podejmowane przez jednostkę gospodarczą powodują różne skutki. W związku z tym, najczęściej przyjmowanym w ekonomii rozwiązaniem problemu działania w warunkach niepewności jest maksymalizacja war-

¹ Oznaczające strategię w wyborze ze zbioru decyzji dopuszczalnych decyzji optymalnej.

² Kryterium Hurwicza to kryterium podejmowania decyzji, według którego należy wybrać decyzję, której odpowiada największa wypłata. Jest kompromisem między podejściem optymistycznym a pesymistycznym, nakazuje wybrać współczynnik optymizmu (λ) z zakresu $[0;1]$, a następnie dla każdego wiersza obliczyć wartość.

³ Kryterium Walda (maksyminowe) to kryterium podejmowania decyzji autorstwa Abrahama Walda, według którego należy wybrać decyzję, której odpowiada najwyższa spośród najgorszych wypłat dla każdej decyzji. Wyraża zachowawczą strategię postępowania w sytuacji ryzyka, gwarantując najmniejszą stratę (minimalizacja maksymalnej straty), a zarazem maksymalizując zysk.

⁴ Kryterium Savage'a (reguła Savage'a, reguła minimaksu) – kryterium podejmowania decyzji w warunkach niepewności. Według reguły opracowanej przez Leonarda Savage'a w takiej sytuacji należy dokonać wyboru tej decyzji, która minimalizuje maksymalne straty w stosunku do decyzji optymalnej, która zostałaby podjęta, gdyby wiadome było, jaki stan natury zaistnieje w przyszłości. Wyraża ona pesymistyczną strategię postępowania w sytuacji ryzyka i minimalizuje maksymalny żal.

Według tego kryterium należy obliczyć stratę relatywną dla każdej decyzji, tworząc macierz z elementów stanowiących różnicę między stratą MAKSYMALNĄ a stratą dla danej decyzji. Maksymalne straty relatywne dla każdej decyzji tworzą wektor, którego element minimalny wskazuje na decyzję minimalizującą potencjalną stratę.

⁵ Kryterium Laplace'a – kryterium podejmowania decyzji autorstwa Pierre'a Simona de Laplace'a, według którego należy wybrać decyzję, której odpowiada najwyższa oczekiwana wypłata, przy założeniu, że wszystkie stany natury są jednakowo prawdopodobne.

⁶ W teorii decyzji drzewo decyzyjne jest drzewem decyzji i ich możliwych konsekwencji (stanów natury). Zadaniem drzew decyzyjnych może być zarówno stworzenie planu, jak i rozwiązanie problemu decyzyjnego.

Metoda drzew decyzyjnych jest szczególnie przydatna w problemach decyzyjnych z licznymi, rozgałęziającymi się wariantami oraz w przypadku podejmowania decyzji w warunkach ryzyka.

⁷ Wnioskowanie statystyczne to dział statystyki zajmujący się problemami uogólniania wyników badania próby losowej na całą populację oraz szacowania błędów wynikających z takiego uogólnienia (patrz badanie statystyczne). Wyróżnia się dwie grupy metod uogólniania wyników, definiujące jednocześnie dwa działy wnioskowania statystycznego: Estymacja – szacowanie wartości nieznanymi parametrów rozkładu. Weryfikacja hipotez statystycznych – sprawdzanie poprawności przypuszczeń na temat rozkładu.

tości oczekiwanej, czyli wybranie tego działania, którego wartość oczekiwana jest największa.

Zgodnie z poglądami austriackiej szkoły ekonomicznej „niepewność jest nieodłącznym elementem każdego ludzkiego działania. Jest tak dlatego, że gdyby dany człowiek znajdował się w stanie pewności, to albo nie miałby bodźców do działania, albo działałby w sposób automatyczny” [Mises 2007]. Uważano, że człowiek w warunkach niepewności nie zna prawdopodobieństw wystąpienia poszczególnych stanów rzeczy, które mają wpływ na wynik działania. Jest tak ich zdaniem dlatego, że prawdopodobieństwo matematyczne dotyczy zdarzeń powtarzalnych, podczas gdy w rzeczywistości najczęściej mamy do czynienia ze zdarzeniami niepowtarzalnymi. Źródłem niepewności jest nie losowość zdarzeń, jak zdaniem szkoły austriackiej przyjmują ekonomiści głównego nurtu, ale fakt, że o wystąpieniu zdarzeń jednostkowych [Mises 2007] decyduje wiele czynników, z których tylko część jest znana i możliwa do uwzględnienia przy podejmowaniu decyzji [<http://www.sgh.waw.pl/kolegia/kzif/aktualnosci/nowy%20zeszyt%20naukowy/122.pdf>].

Podsumowując, jednostki gospodarcze podejmując decyzje odnośnie swojej działalności gospodarczej i dalszemu trwaniu na rynku przygotowują i wykonują symulacje co do przyszłych warunków gospodarczych, jednak posiadają świadomość, że z wielkim trudem jest umiejętność prognozowania przyszłych warunków gospodarczych, które zmieniają się bardzo szybko. Dlatego też kierownicy jednostek nie mają pewności co do podejmowanych decyzji. Każda decyzja może być niewłaściwa. Może przynieść: niższe niż oczekiwane korzyści ekonomiczne, może nie uzyskać korzyści w ogóle, może uzyskać stratę. Jednak dostępne przez nauki ekonomiczne metody pozwalają minimalizować decyzje biznesowe, które charakteryzują się wspólnym mianownikiem jakim jest stwierdzenie, że im dłuższego okresu dotyczy decyzja tym większe jest ryzyko. Podsumowując źródłem ryzyka gospodarczego są między innymi:

1) czynniki makroekonomiczne: niekorzystna koniunktura w kraju, występowanie zjawisk inflacyjnych, zmiany sytuacji rynkowej, zmiany polityki fiskalnej i monetarnej, zmiana ogólnej sytuacji ekonomicznej i społecznej w kraju, ograniczenie skłonności do inwestowania, zmiany w stosunkach z zagranicą, polityka przyjęta przez banki, wzrost kosztów obcych źródeł finansowania, niestabilny lub nieskuteczny system prawny, zmiana kursu walut,

2) czynniki mikroekonomiczne: zmiany struktur organizacyjnych i własnościowych, nieodpowiednie proporcje w źródłach finansowania majątku, postępująca dekapitalizacja majątku i narastające zacofanie techniczne, wzrost konkurencji, dyferencjacja w poziomie zmian technologii i innowacjach, niekorzystna struktura majątku przedsiębiorstw, niewłaściwe decyzje dotyczące zarządzania przedsiębiorstwem.

Część z tych czynników jest niemożliwa do przewidzenia przez jednostki gospodarcze. Trudność ta wynika z niemożności ekstrapolacji danych. Trudnością dla jednostki gospodarczej jest też przewidywanie przebiegu jakiegoś zjawiska w warunkach nieznanymi na podstawie znajomości analogicznego zjawiska.

4. METODY STOSOWANE PRZEZ BIEGŁEGO REWIDENTA DO SZACOWANIA RYZYKA DZIAŁALNOŚCI BADANEJ JEDNOSTKI GOSPODARCZEJ

W trakcie badania jednostkowego czy skonsolidowanego sprawozdania finansowego biegły rewident zobowiązany jest do ustalenia procesu badania sprawozdania finansowego (planowanie badania). Kolejno realizując etapy badania sprawozdania finansowego określa obszary ryzyka działalności jednostki gospodarczej. Tabela 2 przedstawia etapy badania sprawozdania finansowego.

Na każdym etapie badania sprawozdania finansowego biegły rewident może określić ryzyko działalności. W trakcie rewizji finansowej ustalone są indywidualne metody badania jednostki uwzględniające jej specyfikę działalności, rozmiar, wymagania sprawozdawczości finansowej danej branży. Metodologia zakłada identyfikowanie ryzyka zgodnie z najnowszymi wymogami w dziedzinie finansów i rachunkowości. W połączeniu z badaniem ksiąg rachunkowych biegły rewident uzyskuje pełną weryfikację sprawozdania finansowego, a to oznacza, że ryzyko działalności jednostki jest w pewien sposób ograniczone.

W początkowej fazie badania każdy biegły rewident zwraca baczność uwagę na działanie systemu kontroli wewnętrznej. Biegły rewident powinien realizować plan i program badania istniejącego systemu kontroli wewnętrznej opracowany na podstawie wstępnej analizy rocznych sprawozdań finansowych, zebranych informacji o organizacji jednostki, zakresie jej działalności, zasadach tworzenia i obiegu dokumentów źródłowych oraz o stosowanej kontroli formalno-rachunkowej i merytorycznej [<http://www.institutrewizjifinansowej.pl/biuletyn/IRF/Biuletyn-BDO-Rewizja-Finansowa/Badanie-w-praktyce/Methody-badania-sprawozdania-finansowego1690.html>]. Zapoznanie się zespołu audytorskiego z systemem kontroli wewnętrznej przedstawionym przez kierownictwo jednostki oraz z zakresem i metodą tworzenia dokumentacji w poszczególnych etapach objętych badaniem stanowi podstawę do sformułowania wniosku o poprawności funkcjonowania jednostki gospodarczej. Badanie to może składać się z następujących etapów:

1. Etap planowania, w którym wyodrębnione są istotne obszary badania sprawozdania finansowego – wyodrębnienie istotnych obszarów istotnych wynika z obowiązku ustalenia przez biegłego rewidenta istotności badania czyli takiej kwoty powyżej której pozycje sprawozdania finansowego miałyby istotny wpływ na wynik finansowy badanej jednostki.

Tabela 2

Etap badania sprawozdania finansowego

Etap	Cel	Ryzyka
I	Zapoznanie się z otoczeniem makro i mikroekonomicznym jednostki gospodarczej	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozmowy z kierownictwem jednostki ▪ rozpoznanie ryzyk związanych z najbliższym otoczeniem jednostki gospodarczej ▪ rozpoznanie ryzyk makro- i mikroekonomicznych jednostki ▪ rozpoznanie ryzyk związanych z wadliwością instrukcji procedur wewnętrznych
II	Zapoznanie się z jakością działalności jednostki gospodarczej	<ul style="list-style-type: none"> ▪ określenie ryzyka działalności w trakcie przeprowadzonego przez zespół audytorski testu <i>walk through</i>, ▪ rozpoznanie ryzyka działalności poprzez dalsze rozmowy z pracownikami niższego rzędu, ▪ rozpoznanie ryzyka poprzez wrywkowe sprawdzenie transakcji przeprowadzanych przez jednostkę gospodarczą
III	Analiza SWOT	<ul style="list-style-type: none"> ▪ eliminacja ryzyka wynikając z rozpoznania słabych stron oraz wynikających potencjalnych zagrożeń pochodzących z otoczenia jednostki
IV	Określenie wpływu poszczególnych zidentyfikowanych wcześniej słabości i zagrożeń na poszczególne główne działalności jednostki gospodarczej	<ul style="list-style-type: none"> ▪ określenie wpływu obszarów słabych i zagrożonych na kondycje majątkowo-finansową jednostki gospodarczej ▪ zaproponowanie usprawnienia działania obszarów zagrożonych i słabych ▪ zaproponowanie nowych rozwiązań i uszczelnienia systemu kontroli wewnętrznej z uwzględnieniem obszarów o wysokim ryzyku ▪ raportowanie kierownikowi jednostki uwag związanych ze słabymi i obszarami zagrożonymi
V	Określenie poprawności i wiarygodności zapisów księgowych stanowiących podstawę tworzenia sprawozdania finansowego	<ul style="list-style-type: none"> ▪ identyfikowanie ryzyka związanego z poprawnością rachunkową, merytoryczną i formalną dowodów księgowych ▪ identyfikowanie ryzyka związanego z poprawnością zastosowania polityki (zasad) rachunkowości ▪ identyfikowanie ryzyka związanego z niepoprawną dekreacją dowodów księgowych ▪ identyfikowanie ryzyka związanego z błędnym przygotowaniem sprawozdania finansowego
VI	Formułowanie i przedstawienie opinii biegłego rewidenta	<ul style="list-style-type: none"> ▪ identyfikowanie ryzyk związanych ze składnikami aktywów i pasywów oraz kosztów i przychodów ▪ porównanie sprawozdania finansowego z poprzednimi okresami sprawozdawczymi ▪ przedstawienie zestawu niezbędnych korekt prezentacyjnych i wynikowych oraz próba modyfikacji założonego planu kont oraz polityki rachunkowości ▪ wydanie opinii

Źródło: opracowanie własne na podstawie literatury przedmiotu.

2. Etap oceny systemu rachunkowości i kontroli wewnętrznej [System kontroli wewnętrznej..., 2008] – ocena systemu rachunkowości i kontroli wewnętrznej przeprowadzana jest najczęściej poprzez wnikliwe pytania sformułowane w procedurach opracowanych przez biegłego rewidenta. W praktyce zespół audytorski, w trakcie wywiadu z kierownikiem jednostki bądź księgową, otrzymuje odpowiedzi na zadawane pytania i dokonuje oceny otrzymanego materiału. Istotne jest uzyskanie odpowiedzi na pytanie o zmiany w systemie kontroli wewnętrznej. Zmiany te powodują brak porównywalności procedur.

3. Etap potwierdzenia stanów aktywów i pasywów poprzez przeprowadzenie inwentaryzacji – właściwie przeprowadzona inwentaryzacja to taka która jest zgodna z wymogami ustawy o rachunkowości. Służy między innymi do: ustalenia rzeczywistego stanu aktywów i pasywów, doprowadzenia stanu ewidencyjnego wynikającego z ksiąg rachunkowych do zgodności ze stanem rzeczywistym, wynikającym ze spisu z natury, prawidłowej oceny przydatności posiadanego majątku, oceny zabezpieczenia mienia przed defraudacją, zniszczeniem, kradzieżą, pożarem, zalaniem i innymi wypadkami losowymi. Ponadto program badania powinien obejmować: zakres, metodę, organizację i wnioski z przeprowadzonej inwentaryzacji, analizę różnic inwentaryzacyjnych i sposobu ich rozliczenia, ustalenie w toku inwentaryzacji rodzaju i wartości zapasów o ograniczonej przydatności lub zapasów uszkodzonych, kontrolę prawidłowej periodyzacji dotyczącej zakupów na dzień kończący rok obrotowy, kontrolę wyceny wartości zapasów w zależności od rodzaju zapasów, w tym kontrolę ustalania technicznego kosztu wytworzenia w odniesieniu do aparatu produkcyjnego nie w pełni eksploatowanego, analizę ceny sprzedaży wyrobów gotowych bądź towarów handlowych w okresie następującym po dacie bilansu (kontrola ostrożnej wyceny), klasyfikację i prezentację składników majątkowych w bilansie, ograniczenia w prawach własności, ocenę systemu kontroli wewnętrznej i systemu rachunkowości w zakresie nabycia, wydania i gospodarowania zapasami.

4. Etap badania aktywów⁸ – etapy badania aktywów można podzielić na te które wynikają z doświadczenia biegłego rewidenta i na te, które mają swoje podłoże w nauce statystyki, matematyki i podobnych. Tabela 3 obrazuje ryzyka jakie podejmują jednostki gospodarcze w trakcie przygotowywania sprawozdania finansowego. Te ryzykowane działania często nazywają się rachunkowością agresywną i same w sobie stanowią ryzyko do późniejszej kontynuacji działalności podmiotu gospodarczego. Działania takie powinny być przez biegłego rewidenta identyfikowane i eliminowane w trakcie rutynowego pierwszego wstępnego przeglądu badanego sprawozdania finansowego.

⁸ Ryzyko jakie może wykorzystać badająca jednostka w prezentacji aktywów jest taka, że ustawa o rachunkowości nie uwzględnia aktualnej wartości rynkowej aktywów natomiast Międzynarodowe Standardy Rachunkowości Finansowej umożliwiają ustalanie wartości godziwej aktywów znacznie tą wartością sterując.

Tabela 3

Identyfikacja ryzykowanych decyzji w aktywach jednostki gospodarczej

Aktywa	Opis ryzykowanych decyzji w zakresie kreowania wartości aktywów
Aktywa trwałe	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zmiana w ciągu roku zasad przyjmowania składników majątkowych do środków trwałych, ▪ nieuzasadniona zmiana stawek amortyzacyjnych, ▪ brak lub nieuzasadniona aktualizacja majątku trwałego, ▪ brak likwidacji majątku trwałego już nienadającego się do użytkowania, ▪ brak aktualizacji środków trwałych dotyczących zaniechanego rodzaju działalności, ▪ wycena majątku w przypadku upadłości lub likwidacji bez uwzględnienia zagrożenia kontynuacji działania jednostki, ▪ zaniżanie lub zawyżanie progów zaliczania składników majątku do majątku trwałego lub obrotowego.
Aktywa obrotowe	<ul style="list-style-type: none"> ▪ fikcyjne wpłaty gotówki do kasy, ▪ fikcyjne rozchody gotówki z kasy, ▪ zmiana wyceny zapasów w trakcie roku, ▪ nieprawidłowe przekwalifikowanie aktywów finansowych na długoci i krótkoterminowe, ▪ brak prawidłowej wyceny wartości aktywów i pasywów wyrażonych w walutach obcych na dzień bilansowy, ▪ brak weryfikacji poszczególnych składników aktywów drogą inwentaryzacji ▪ brak odpisów aktualizujących dotyczących niepełnowartościowych, przeterminowanych materiałów, towarów, wyrobów gotowych, ▪ niedokonanie złomowania materiałów, towarów, wyrobów gotowych nienadających się do dalszego zużycia lub sprzedaży, ▪ nieuwzględnienie sald z kontrahentami drogą wzajemnego potwierdzenia sald, ▪ brak odpisów aktualizujących na należności trudno ściągalne i zagrożone.

Źródło: opracowanie własne na podstawie literatury przedmiotu: Kutera [2009: 75].

Metody nie statystyczne wykorzystywane w trakcie badania sprawozdania finansowego w ramach aktywów mogą być między innymi na sprawdzeniu wartości bilansowej na początek i koniec okresu metodą wrywkową (losową) i tak weryfikuje się:

- zwiększenia, zaznaczając oddzielnie wynikające z prac rozwojowych prowadzonych we własnym zakresie, z transakcji zakupu, oraz nabyte w ramach połączeń jednostek gospodarczych,
- zwiększenia i zmniejszenia w trakcie okresu wynikające z przeszacowania, w tym odpisy i odwrócone odpisy z tytułu utraty wartości,
- prawidłowość naliczenia amortyzacji,
- inne zmiany wartości bilansowej w trakcie okresu.

5. Badanie pasywów – jednostki gospodarcze w obszarze pasywów także korzystają ze sposobności by kreować wartość oczekiwaną tej części sprawozdania finansowego. Tabela 4 przedstawia podstawowe manipulacje w zakresie pasywów wykorzystywane przez jednostki gospodarcze.

Tabela 4

Identyfikacja ryzykowanych decyzji w aktywach jednostki gospodarczej

Pasywa	Opis ryzykowanych decyzji w zakresie kreowania wartości pasywów
Kapitał własny	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak ujawnienia błędu podstawowego, ▪ ujmowanie w księgach wkładów jako wpłaconych, w przypadku gdy ich faktyczne wniesienie jeszcze nie nastąpiło, ▪ niekorygowanie kapitału z aktualizacji wyceny, dotyczącego sprzedanych lub zlikwidowanych środków trwałych podlegających aktualizacji wyceny, ▪ nieprawidłowe tworzenie i wykorzystanie kapitałów (funduszy) własnych.
Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nieuzasadniona zmiana istotności tworzenia rezerw na przyszłe koszty, ▪ brak utworzenia rezerw na zobowiązania wobec znanego jednostce ryzyka wymagającego w przyszłości poniesienia kosztów lub grożącego stratą bądź nierozwiązywanie rezerw zbędnych, które nie mają swojego uzasadnienia, ▪ zawyżanie lub zaniżanie progów tworzenia rezerw na przyszłe zobowiązania, ▪ niewłaściwe wykorzystanie funduszy specjalnych, ▪ nietworzenie odpisów na fundusze specjalne, ▪ nieprawidłowa kwalifikacja dotycząca funduszy specjalnych.
Wynik finansowy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak księgowania wynagrodzeń dotyczących danego roku, których wypłata nastąpiła w roku następnym, ▪ brak uwzględnienia w wyniku wszystkich kosztów dotyczących danego roku, ▪ księgowanie przychodów i kosztów nie dotyczących bieżącego okresu sprawozdawczego, ▪ księgowanie kosztów dotyczących przyszłych okresów w bieżącym okresie sprawozdawczym – rozliczenia międzyokresowe kosztów, ▪ doliczanie do przychodów dotyczących następných okresów sprawozdawczych lub przeliczanie przychodów na następny okres sprawozdawczy – rozliczenia międzyokresowe przychodów, ▪ korekty przychodów i kosztów w następnym okresie sprawozdawczym zmniejszające lub zwiększające zysk za okres sprawozdawczy.

Źródło: jak do tab. 3.

Metody nie statystyczne stosowane przez biegłego rewidenta w trakcie badania sprawozdania finansowego w obszarze pasywów są następujące:

- 1) przeanalizowanie umowy spółki oraz statutu,
- 2) sprawdzenie poprawności wniesienia kapitału podstawowego,
- 3) uwzględnienie zmiany kapitału podstawowego,

- 4) aktualny wypis z KRS, protokoły z zebrań
- 5) uzgodnienie wartości kapitału podstawowego wynikającego z ksiąg z umową spółki i wypisem z KRS
- 6) uwzględnienie wszelkich zmian innych kapitałów (zapasowy, rezerwowy) z dokumentami źródłowymi
- 7) sprawdzenie obliczeń kierownictwa i uzasadnień dot. utworzonych rezerw i ocena własna stopnia wiarygodności, przydatności
- 8) zasięgnięcie informacji o zdarzeniach i warunkach, które mogły spowodować utworzenie rezerw
- 9) rozważenie potrzeby zaangażowania do przeglądu rezerw rzeczoznawcy
- 10) ocena tego, które z utworzonych i rozwiązanych rezerw oraz RMB stanowią koszty lub przychody z punktu widzenia prawa podatkowego.

5. ZAKOŃCZENIE

Ryzyko działalności jednostki gospodarczej jest nieodzownym elementem funkcjonowania na rynku. Sytuacje o wysokim ryzyku pojawiają się w niestabilnej gospodarce dosyć często. Jednostki reagują na taką rzeczywistość gospodarczą poprzez różnego rodzaju zabezpieczenia. Jednym z narzędzi, które może jednostka wykorzystać jest audyt finansowy, który gwarantuje bezpieczeństwo ekonomiczne poprzez zastosowanie szeregu procedur minimalizujących ryzyko działalności.

BIBLIOGRAFIA

- Dyrektywa 2006/43/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 maja 2006 r., w sprawie ustawowych badań rocznych sprawozdań finansowych i skonsolidowanych*, DzUrz L157 w dniu 9 czerwca 2006 r.
- Dyrektywa 2008/30/WE z dnia 11 marca 2008 r., zmieniająca dyrektywę z dnia 17 maja 2006 r., w sprawie ustawowych badań rocznych sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych, w odniesieniu do uprawnień wykonawczych przyznanych Komisji*.
- <http://kibr.org.pl/pl/normy> [data dostępu: 18.08.2013].
- <http://sjp.pl/nieprawno%C5%9Bci> [data dostępu: 19.08.2013].
- <http://sjp.pl/ryzyko> [data dostępu: 18.08.2013].
- <http://www.institutrewizjifinansowej.pl/biuletyn/IRF/Biuletyn-BDO-Rewizja-Finansowa/Badanie-w-praktyce/Metody-badania-sprawozdania-finansowego1690.html> [data dostępu: 18.08.2013].
- http://www.kibr.webserwer.pl/_doc/stanow_postan/stanowisko_KRBR_usl_poswiadc.pdf [data dostępu: 19.08.2013].
- <http://www.sgh.waw.pl/kolegia/kzif/aktualnosci/nowy%20zeszyt%20naukowy/122.pdf>.
- Krajowe Standardy Rachunkowości przyjęte uchwałą Komitetu Standardu Rachunkowości
- Kutera M., 2009, *Rola audytu finansowego w wykrywaniu przestępstw gospodarczych*, Difin, Warszawa.
- Mises L., 2007, *Ludzkie działanie*, Fundacja Instytut Ludwika von Misesa, Warszawa.

- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 1 października 2010 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków*, DzU 2010, nr 191, poz. 1279.
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 12 grudnia 2001 r. w sprawie szczególnych zasad uznawania, metody wyceny, zakresu ujawniania i sposobu prezentacji instrumentów finansowych*, DzU 2001, nr 149, poz. 1674.
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 15 listopada 2001 r., w sprawie szczególnych zasad rachunkowości dla niektórych jednostek niebędących spółkami handlowymi, nieprowadzących działalności gospodarczej*, DzU 2001, nr 137, poz. 1539.
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości funduszy inwestycyjnych*, DzU 2007, nr 248, poz. 1859.
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości funduszy emerytalnych*, DzU 2007, nr 248, poz. 1847.
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 25 września 2009 r., w sprawie szczególnych zasad sporządzania przez jednostki inne niż banki, zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji skonsolidowanych sprawozdań finansowych grup kapitałowych*, DzU 2009, nr 169, poz. 1327.
- System kontroli wewnętrznej i jego audyt*, 2008, „Biuletyn BDO Podatki i Rachunkowość”, nr 12/14.
- Uchwała nr 1 V Krajowego Zjazdu Biegłych Rewidentów z dnia 29 czerwca 2003 r., w sprawie statutu Krajowej Izby Biegłych Rewidentów i inne uchwały podejmowane przez organy samorządu biegłych rewidentów*.
- Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości*, tj. DzU 2009, nr 152, poz. 11223 ze zm. wraz z przepisami wykonawczymi do ustawy
- Ustawa z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym*, DzU 2009, nr 77, poz. 649 ze zm. oraz przepisy wykonawcze do tej ustawy.
- www.sgh.waw.pl/katedry/kadp/materialy/sasin/AudytwartoscDodana.ppt [data dostępu: 18.08.2013].

Małgorzata Węgrzyńska

BADANIE SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO JAKO NARZĘDZIE MINIMALIZOWANIA RYZYKA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ JEDNOSTKI

Istotą badania sprawozdania finansowego jest otrzymanie od niezależnego audytora potwierdzenia, że dane finansowe zawarte w sprawozdaniu finansowym są wiarygodne. W trakcie badania sprawozdania finansowego biegły rewident, na podstawie Krajowych i Międzynarodowych Standardów Rewizji Finansowej, określa rzetelność danych sprawozdawczych oraz określa ryzyka działalności jednostki. Celem tego artykułu jest próba przedstawienia znaczenia audytu w minimalizowaniu ryzyka biznesowego.

EXAMINATION OF THE FINANCIAL STATEMENTS AS A TOOL FOR MINIMISING THE RISK OF BUSINESS UNITS

Examination of financial statements is to provide meaningful information on the accuracy, the reliability of financial data and information in financial statement. Financial revisions shall be carried out under the national accounting law. During the test, the individual reports of the financial statements the statutory auditor is obliged to determine the risks for the audited entity. The purpose of this article is an attempt to present the creatures, the importance of auditing in minimizing business risk.